

Чумак Володимир Валентинович,
*кандидат юридичних наук, провідний науковий
співробітник відділу організації наукової роботи
Харківського національного університету внутрішніх справ,
м. Харків*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ (НА ПРИКЛАДІ КРАЇН БАЛТІЇ)

Торгівля людьми є однією з найжорстокіших форм порушення основних прав і свобод людини. Незалежно від виду експлуатаційної мети, торгівля людьми має тяжкі, а часом фатальні наслідки для постраждалих осіб. Злочин торгівлі людьми постійно еволюціонує услід за прагненнями злочинців отримати щонайвищі прибутки від експлуатації постраждалих та протистояти зусиллям правоохоронних органів з протидії їхній злочинній діяльності [1, с. 6].

Для України торгівля людьми в її сучасному розумінні постала наприкінці ХХ ст., зокрема після розпаду СРСР. Сукупність соціально-економічних умов, специфіка географічного положення та справжній «хаос» на українських кордонах призвели до того, що Україна перетворилася в країну-транзит «живого товару». Особливо загрозливих форм набула торгівля жінками та дітьми.

Проте, слід зазначити, що останнім часом намітились певні позитивні зрушення у ставленні до проблеми торгівлі людьми як пересічних громадян, так і представників владних структур. В Україні створено правову базу для боротьби з торгівлею людьми: КК України в ст. 149 встановлює відповідальність за цей вид злочину, розроблено урядову програму щодо запобігання торгівлі жінками і дітьми.

Водночас, масштаби та обсяги работоргівлі в нашій країні продовжують залишатись загрозливими. Однією з причин цього є вкрай складна соціально-економічна ситуація в Україні [2].

В умовах модернізації системи виконавчої влади України безумовним імперативом є урахування позитивного зарубіжного досвіду протидії торгівлі людьми. Особливий інтерес викликають особливості роботи органів внутрішніх справ у колишніх союзних республіках, які з проголошенням незалежності зазнали значних змін, в результаті чого вони наблизилися до європейських поліцейських систем. На сьогодні такі європейські країни, як Латвія, Литва та Естонія презентують найбільш оптимальні засоби та шляхи щодо протидії торгівлі людьми.

Тому, на наш погляд дослідження протидії торгівлі людьми у країнах Балтії є корисним, оскільки дозволяє запозичити позитивний зарубіжний досвід, який виправдав себе на практиці, а також врахувати ті чи інші негативні чинники, яких варто уникати.

Проблемам протидії торгівлі людьми та нормативно-правового

ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННІЙ МІГРАЦІЇ ТА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Матеріали міжнародного науково-практичного симпозиуму, 2016

забезпечення цієї діяльності приділили увагу багато науковців і практиків, зокрема, О. М. Бандурка, В. Л. Грохольський, С. М. Гусаров, О. О. Дульський, К. Б. Левченко, Я. Г. Лизогуб, А. М. Орлеан, В. М. Підгородинський, О. В. Святун, І. В. Сервецький та багато інших.

В 2002 р. Сеймом Латвії були прийняті зміни в кримінальному Законі. Він був доповнений статтями 154.1. і 154.2., що визначають поняття торгівлі людьми та обумовлюють відповідальність за згадані дії. Ніколи раніше законодавство Латвії не стикалося зі згаданою проблемою і необхідністю визначити відповідальність за відповідні дії. Кримінальний Закон передбачає відповідальність і санкції за торгівлю людьми, обумовлюючи набагато більш важку відповідальність, якщо торгівля людьми здійснена щодо неповнолітніх або групою осіб за попередньою змовою, але сама важка відповідальність передбачена, якщо злочин викликав тяжкі наслідки або це зробила організована група.

Ст. 152 і 153 Кримінального Закону передбачають кримінальну відповідальність за незаконне позбавлення волі і викрадення людини. Сто п'ятдесят третя стаття КЗ регулює викрадення особи, що може проявитися як активними діями (використовуючи насильство і погрози), так і з обманом.

Наступна норма КЗ, яка частково збігається з торгівлею людьми, – статті 165.1, 165.2 і 165.3 які регулюють сутенерство.

Кримінальний кодекс Латвійської Республіки [3] в главі XV – Злочинні діяння проти волі, честі та гідності особи містить статтю 153 «Викрадення людини», яка передбачає кримінальну відповідальність за «Захоплення особи з використанням насильства, погроз або обману (викрадення особи) з метою помсти, з користі або з метою шантажу», – карається позбавленням волі до 10 років з конфіскацією майна або без такої. При скоєнні злочину повторно, відповідальність підвищується до 12 років позбавлення волі, а якщо злочин спричинив тяжкі наслідки – до 15.

Литва була першою з держав Балтії, яка в липні 1998 року прийняла закони, які передбачали кримінальну відповідальність за торгівлю людьми. Злочинцеві загрожує від чотирьох до восьми років тюремного ув'язнення.

Кримінальний кодекс Естонії містить статтю 1243. Незаконне позбавлення волі – (1) Незаконне позбавлення людини волі – карається штрафом, або арештом, або позбавленням волі на строк до одного року. (2) Те саме діяння, поєднане з застосуванням небезпечного для життя чи здоров'я насильства, – карається штрафом або позбавленням волі на строк до п'яти років.

Слід відмітити, що проаналізований позитивний досвід протидії торгівлі людьми в країнах Балтії заслуговує на увагу вітчизняних науковців та юристів-практиків, а деякі його елементи можуть бути запозичені з метою імплементації в національне законодавство та юридичну практику.

Підкреслимо, що у мовах складної обстановки та проведення в Україні антитерористичної операції вважаємо вкрай актуальним та необхідним

ПРОТИДІЯ НЕЗАКОННІЙ МІГРАЦІЇ ТА ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Матеріали міжнародного науково-практичного симпозиуму, 2016

переглянути засоби та шляхи протидії торгівлі людьми із урахуванням досвіду держав-членів Європейського союзу.

Список використаних джерел

1. Україна як країна призначення для торгівлі людьми. Матеріали для практичного використання працівниками прикордонної служби, правоохоронних органів та суддями / Васильєва М. О., Касько В. В., Орлеан А. М., Пустова О. В. – К. : Фенікс, 2012. – 120 с.
2. Гужвенко Т. Ю. Протидія торгівлі людьми. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://www.sspu.sumy.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=521.
3. Уголовный кодекс Таиланда. – СПб: Издательство «Юридический центр Пресс», 2005.
4. Момоток Т. П. Протидія торгівлі людьми на сучасному етапі розвитку цивілізації. – Черкаси: ЧОІПОПП, 2010. – 60 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://library.ippro.com.ua/attachments/article/249/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B4%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B3%D1%96%D0%B2%D0%BB%D1%96%20%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D1%8C%D0%BC%D0%B8d.pdf>.

***Шевченко Олена Станіславівна,**
здобувач кафедри теорії держави та права
Національної академії внутрішніх справ,
науковий співробітник відділу організації
науково-дослідної роботи Національної
академії внутрішніх справ,
м. Київ*

ЗУПИНЕННЯ НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ, ЩО ПІДТОЧУЄ НАЦІОНАЛЬНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВИ, ЯК УМОВА ПОБУДОВИ СОЛІДАРНОЇ УКРАЇНИ

Міжнародний досвід свідчить, що в останні роки нелегальна міграція стала помітним соціальним явищем, вийшла за межі окремих держав і являє собою серйозну політико-правову проблему. Серед таких держав опинилась Україна. Тривала відірваність від загальносвітового досвіду, зачатковий розвиток засад міграційного права, повільне становлення відповідних державних і недержавних інституцій і, як слідство, неспроможність ефективно протидіяти нелегальній міграції, забезпечили Україні особливу привабливість для незаконного пересування.